

Biuro Bezpieczeństwa Narodowego

<https://www.bbn.gov.pl/pl/wydarzenia/4333,Zlozenie-do-grobu-doczesnych-szczatkow-arcybiskupa-Sowietowa-i-bp-Siemaszki.html>

25.04.2024, 20:24

31.12.2012

Złożenie do grobu doczesnych szczątków arcybiskupa Sowietowa i bp. Siemaszki

---

W poniedziałek 31 grudnia br. na Cmentarzu Prawosławnym przy ul. Wolskiej w Warszawie odbyła się uroczystość złożenia do grobu doczesnych szczątków arcybiskupa gen. bryg. Sawy Sowietowa - Prawosławnego Biskupa Wojskowego Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie oraz jego zastępcy, a następnie przywódcy Polskiego Kościoła Prawosławnego na Obczyźnie - biskupa płk. Mateusza Siemaszki. Hierarchowie, którzy zmarli na emigracji, spoczywali dotychczas we wspólnym grobie na cmentarzu w Brompton w Londynie.

Realizacji idei ekshumacji i sprowadzenia do Polski doczesnych szczątków hierarchów podjęły się wspólnie Prawosławny Ordynariat Polowy Wojska Polskiego oraz Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, wychodząc z założenia, że będzie to wypełnienie obowiązku, jaki Rzeczypospolita Polska winna jest wiernym jej żołnierzom. Projekt wyszedł także naprzeciw oczekiwaniom wiernych Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego.

W uroczystościach ponownego pochówku arcybiskupa gen. bryg. Sawy Sowietowa i biskupa płk. Mateusza Siemaszki, które celebrowano zgodnie z ceremoniałem wojskowym, w imieniu szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego wziął udział płk Waldemar Kozicki z Departamentu Zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi BBN.

***

Arcybiskup gen. bryg. Sawa (Sowietow)

Sawa (świeckie imię Jerzy) Sowietow - wojskowy biskup prawosławny. Urodził się 6 kwietnia 1898 r. w Petersburgu. Od młodości dorastał w atmosferze wojskowego rygoru. Za radą ojca wstąpił do armii carskiej, gdzie 1 lutego 1916 r. został przyjęty do Korpusu Paziów jako podchorąży. Stamtąd został oddelegowany do służby czynnej, gdzie służył w oddziałach piechoty rosyjskiej w stopniu podporucznika. Jako sztabkapitan w pułku Lejb dowodził pododdziałem Gwardii Grenadierów. Od kwietnia 1917 r. walczył na froncie niemiecko-austriackim.

Wybuch rewolucji w październiku 1917 r. oraz podpisanie przez Rosję pokoju brzeskiego spowodowały, że Jerzy Sowietow wstępuje w szeregi Armii Ochotniczej walczącej przeciw Armii Czerwonej. W randze kapitana Armii Białej walczył na południu Rosji pod rozkazami barona gen. Piotra Wrangla. Z chwilą rozbitcia Armii Ochotniczej został ewakuowany do Turcji, skąd udał się na Bałkany, gdzie na kilka lat jego „ojczyzną” stała się Jugosławia.

Etap życia młodego kapitana na terenie Serbii zmienił jego nastawienie do otaczającej go rzeczywistości. Pod wpływem przeżyć związanych z wydarzeniami wojennymi, szuka odpowiedzi na sens i celowość życia. W tym

czasie podejmuje także decyzję o zrzuceniu munduru i zastąpieniu go habitem zakonnym.

W 1921 r. wstępuje na Wydział Teologiczny Uniwersytetu w Belgradzie. W międzyczasie składa śluby zakonne w klasztorze w Pekovic i otrzymuje zakonne imię Sawa. W 1925 r. zostaje wyświęcony na kapłana i przydzielony do pracy duszpasterskiej w cerkwi św. Mikołaja w Bari. Po roku pracy duszpasterskiej na terenie Włoch, ks. Jerzy decyduje się na dość niespodziewany krok – przyjazd do Polski. Meldując się w 1926 r. w Warszawie, znalazł się w jurysdykcji Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. Przez najbliższe dwa lata kontynuował studia teologiczne na Uniwersytecie Warszawskim. Od 1928 r. powierzono mu obsługę parafii prawosławnych w Monachium. Rok później po powrocie do kraju zostaje podniesiony do rangi archimandryty.

3 kwietnia 1932 r. archimandryta Sawa został wyświęcony w katedrze pw. św. Marii Magdaleny w Warszawie na biskupa Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. Mianowano go biskupem lubelskim i sufraganem archidiecezji warszawsko-chełmskiej. Od razu dał się poznać jako dobry organizator i sprawny administrator. Powierzano mu wiele odpowiedzialnych funkcji. W lutym 1937 r. objął funkcję ordynariusza diecezji grodzieńsko-nowogródzkiej. Na terenie swojej diecezji przyczynił się do zorganizowania Prawosławnego Instytutu Naukowo-Wydawniczego. Za czasów jego administrowania po raz pierwszy w Grodnie odprawiono nabożeństwo w języku polskim dla żołnierzy wyznania prawosławnego garnizonu grodzieńskiego. Wszystkie najważniejsze uroczystości wojskowe odbywały się już wtedy praktycznie z udziałem biskupa Sawy.

Wybuch II wojny światowej spowodował, że władcyka opuścił swoją diecezję i udał się na terytorium Republiki Litewskiej, a następnie przez Prusy Wschodnie do Berlina. Zaproszenie skierowane przez hierarchów rumuńskich stało się doskonałą okazją do opuszczenia stolicy III Rzeszy, którą władcyka opuścił 31 grudnia 1939 r. Niemalże natychmiast po przyjeździe do Rumunii skontaktował się z polskim ambasadorem Rogerem Raczyńskim, który przekazał mu najświeższe informacje dotyczące sytuacji Kościoła prawosławnego w Polsce pod okupacją niemiecką.

W Rumunii biskupa Sawę postrzegano jako opiekuna całej rzeszy uchodźców polskich (wojskowych i cywilnych) wyznania prawosławnego. Ten okres życia był dla niego pełen podróży, spotkań i podtrzymywania ciągłych kontaktów z przedstawicielami Kościołów wschodnich oraz polskiego rządu. Pod koniec 1940 r. wyjechał on do USA. Trzyletni pobyt w Stanach Zjednoczonych nie oznaczał zerwania kontaktu z przedstawicielami Rządu Polskiego na Uchodźstwie oraz osłabienia jego osobistego zaangażowania w pracę na rzecz wojska polskiego. Wybrano go na honorowego prezesa bardzo poważnej instytucji amerykańskiej Anglo-Orthodox Fellowship. Poza normalną posługą na rzecz polskich obywateli wyznania prawosławnego przebywających w USA, wspomagał on na szeroką skalę akcje związane z Polskimi Siłami Zbrojnymi na Zachodzie.

29 listopada 1943 r. nominowany został na stanowisko biskupa polowego ze stopniem generała brygady z siedzibą w Londynie. Stał się dzięki tej nominacji pierwszym w historii polskiego prawosławia biskupem polowym. Jako ordynariusz wojskowy powołał kapelanów prawosławnych, ich zastępców oraz personel pomocniczy do sprawowania opieki nad żołnierzami wyznania prawosławnego Polskich Sił Zbrojnych. (Szacuje, że żołnierzy wyznania prawosławnego było ok. 3 tys.). Przeszedł cały szlak bojowy z II Korpusem Polskim.

Jako biskup wojskowy prowadził bardzo aktywny tryb życia, dużo podróżował. Docierał do oddziałów, w których było po kilku prawosławnych żołnierzy, odprawiał nabożeństwa, wygłaszał pogadanki. Znakomicie nawiązywał kontakt z żołnierzami. Jako wzory postępowania podawał przykłady z życia wojskowych I Rzeczypospolitej (np. księcia Konstantego Ostrońskiego).

Jako katedra dla biskupa służyła cerkiew w Edynburgu, na nabożeństwa w której dowożono żołnierzy nawet z odległych garnizonów. W głównych uroczystościach uczestniczyli przedstawiciele najwyższych władz wojskowych. Wydał „Modlitewnik dla prawosławnych żołnierzy” oraz zainicjował wydawanie „Polskiego Żołnierza

Prawosławnego”.

Po zakończeniu wojny abp Sawa do Polski nie wrócił. Obsługiwał polskie parafie prawosławne na obczyźnie. Za zasługi w kwietniu 1947 r. został podniesiony przez metropolitę Dionizego do godności arcybiskupa. W 1949 r. został powołany przez Prezydenta R.P. na Członka Rady Narodowej R.P.

Władyka Sawa posługiwał się językami: polskim, rosyjskim, serbskim, francuskim, niemieckim i angielskim.

Odnaczony Orderem Gwiazdy Rumuńskiej II klasy i Złotym Krzyżem Zasługi.

Abp Sawa (Sowietow) zmarł 21 maja 1951 r. w Londynie. Tam też pochowano władykę na cmentarzu w Brompton.

Biskup płk Mateusz Siemaszko

Mateusz (świeckie imię Konstanty) Siemaszko urodził się w 1894 r. w wsi Babice w pow. biłgorajskim na Chełmszczyźnie. Ukończył gimnazjum, a następnie uczył się w seminarium duchownym w Chełmie. Po wybuchu pierwszej wojny światowej, podobnie jak większość prawosławnych mieszkańców Chełmszczyzny, został ewakuowany w głąb imperium rosyjskiego. Znalazł się Nieżynie na Ukrainie, gdzie uczęszczał do Instytutu Historyczno-Filologicznego im. ks. Bezborod'ki. W latach 1917-1918 służył w armii rosyjskiej, a następnie w Armii Ochotniczej Antona Denikina jako porucznik artylerii.

Prawdopodobnie w 1920 r. rozpoczął służbę w armii polskiej. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Po wojnie został zdemobilizowany. Po zwolnieniu z wojska pracował jako nauczyciel.

W 1922 r. przyjął święcenia kapłańskie. Pełnił obowiązki duszpasterskie w parafii prawosławnej pw. Świętej Trójcy w Tarnogrodzie (pow. biłgorajski). W 1925 r. zmarła jego żona. Wkrótce ks. Konstanty Siemaszko został kapelanem wojskowym. Służył jako kapelan w garnizonach w Krakowie i Lwowie. 8 listopada 1938 r. Sobór Biskupów Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w Polsce podjął decyzję o wyświęceniu na biskupów dwóch byłych kapelanów wojskowych, w tym o. prot. Konstantego Siemaszki (drugim z nich był o. prot. Jerzy Szretter, późniejszy metropolita Tymoteusz). 12 listopada arcybiskup Aleksy dokonał postrzyżyn mniszych o. K. Siemaszki z imieniem Mateusz. 13 listopada podniesiony on został do godności archimandryty.

28 listopada 1938 r. w Ławrze Poczajowskiej odbyła się nominacja (nareczenije) archimandryty Mateusza na biskupa brasławskiego. 29 listopada 1938 r. w soborze Świętej Trójcy Ławry Poczajowskiej otrzymał on chirotonię biskupią, której dokonali: metropolita Dionizy wraz z arcybiskupem poleskim i pińskim Aleksandrem, arcybiskupem wołyńskim i krzemienieckim Aleksym oraz biskupem grodzieńskim i nowogródzkim Sawą. Nowo wyświęcony biskup Mateusz został biskupem wikariuszem diecezji wileńskiej z tytułem biskupa brasławskiego. W grudniu 1938 r. zamieszkał w Wilnie. W momencie wybuchu drugiej wojny światowej biskup Mateusz był najmłodszym chirotonią biskupem Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego.

Po wybuchu drugiej wojny światowej biskup brasławski Mateusz podjął decyzję o opuszczeniu swej diecezji i przekroczeniu granicy Polski. Początkowo biskup Mateusz udał się na Łotwę, gdzie przebywał kilka tygodni. W listopadzie 1939 r. hierarcha przedostał się do Francji, gdzie nawiązał kontakt z polskim rządem emigracyjnym, na czele którego stanął w tym czasie gen. Władysław Sikorski. Wkrótce biskup Mateusz przydzielony został do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Okres wojny biskup Mateusz spędza prawdopodobnie właśnie we Francji. Wiadomo, że w 1943 r. biskup Mateusz zabiegał u emigracyjnych władz polskich o wykorzystanie go do pracy duszpasterskiej wśród żołnierzy polskiego wyznania prawosławnego.

W styczniu 1945 r. biskup Mateusz znalazł się w Londynie. Został awansowany do stopnia pułkownika. Pełnił służbę w Ministerstwie Obrony Narodowej. Jednocześnie został mianowany zastępcą prawosławnego biskupa wojskowego Sawy (Sowietowa). Biskup Mateusz objął też obowiązki szefa duszpasterstwa prawosławnego w 1. Korpusie Wojska Polskiego w Szkocji. Wspólnie z biskupem Sawą zapewniał posługę duszpasterską żołnierzom polskim, która polegała na odprawianiu rekolekcji, odwiedzaniu rannych, organizacji pracy kapelanów. Podtrzymywał również kontakty z różnymi wpływowymi kręgami w Wielkiej Brytanii, a przede wszystkim z dostojnikami Kościoła Anglikańskiego, którym składał wraz z biskupem Sawą częste wizyty, uczestniczył też w różnego rodzaju uroczystościach (np. w intronizacji nowego arcybiskupa Canterbury 19 kwietnia 1945 r.). Zastępcą prawosławnego biskupa wojskowego pozostał do końca wojny.

Po zakończeniu wojny biskup Mateusz zamieszkał w Londynie. 25 sierpnia 1947 r. został członkiem Rady Biskupiej przy arcybiskupie Sawie. Po śmierci arcybiskupa Sawy był zwierzchnikiem Polskiego Kościoła Prawosławnego w Wielkiej Brytanii, będącego w jurysdykcji patriarchy Konstantynopola. Otrzymał tytuł biskupa Apendos. Blisko współpracował z polskim rządem emigracyjnym.

Biskup Mateusz zmarł w Londynie 13 marca 1985 r. Pochowany został na cmentarzu w Brompton.

Życiorys pochodzi ze strony internetowej Ministerstwa Obrony Narodowej

---

[Tweetnij](#)